

Polismyndigheten i Skånes behandling av känsliga personuppgifter inom ramen för satsningen mot livsstilskriminellas brottslighet

SAMMANFATTNING

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har granskat om Polisområde Malmös behandling av personuppgifter inom ramen för satsningen mot livsstilskriminellas brottslighet är förenlig med polisdatalagens (2010:361) (PDL) bestämmelser. Granskningen har särskilt syftat till att uppmärksamma behandlingen av känsliga personuppgifter.

Nämnden bedömer att den granskade personuppgiftsbehandlingen är förenlig med PDL:s bestämmelser.

BAKGRUND OCH AVGRÄNSNING

Regeringen gav den 30 juni 2011 Rikspolisstyrelsen i uppdrag att vidta åtgärder mot livsstilskriminellas brottslighet. Av regeringsbeslutet framgår att polismyndigheterna inom ramen för satsningen ska vidta åtgärder som syftar till att begränsa livsstilskriminella personers handlingsutrymme att begå brott. Uppdraget ska slutredovisas den 1 mars 2014.¹

Regeringen beskrev i beslutet begreppet livsstilskriminella på följande sätt. Den grupp som avses är personer som notoriskt begår nya brott och står för en stor volym mångdbrott, ofta i kombination med ett pågående missbruk av alkohol eller narkotika. Missbruket leder många gånger till ny kriminalitet. Denna kategori kriminella personer är en liten del av alla brottslingar, men står för en oproportionerligt stor andel av den sammanlagda brottsligheten. De är inte sällan välkända i sin närmiljö.

Nämnden beslutade den 22 maj 2013 att granska om Polismyndigheten i Skånes behandling av personuppgifter inom ramen för satsningen mot livsstilskriminellas brottslighet är förenlig med PDL:s bestämmelser. Granskningen syftar särskilt till att uppmärksamma behandlingen av känsliga personuppgifter.

¹ Justitiedepartementet (2011) Uppdrag till Rikspolisstyrelsen att vidta åtgärder mot livsstilskriminellas brottslighet (Ju2011/5006/PO) s. 1.

Varje polisområde inom Polismyndigheten i Skåne arbetar lokalt mot livsstilskriminella. Granskningen har begränsats till den personuppgiftsbehandling som utförs inom Polisområde Malmö.

RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Ändamål

I PDL anges de ändamål för vilka personuppgifter får behandlas i polisens brottsbekämpande verksamhet (2 kap. 7 och 8 §§ PDL). De s.k. primära ändamålen i 2 kap. 7 § är uttömmande och anger att det ska finnas ett behov av uppgifterna för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller beivra brott eller fullgöra förpliktelser som följer av internationella åtaganden. Uppgifter som samlats in med stöd av de primära ändamålen får vidare behandlas för ett antal sekundära ändamål vilka anges i 2 kap. 8 §. Bestämmelserna om för vilket ändamål uppgifter behandlas har en central roll eftersom ändamålet sätter ramen för vilken behandling som är tillåten.²

Behandling av känsliga personuppgifter

Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv (känsliga personuppgifter) (2 kap. 10 § första stycket PDL). Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med känsliga personuppgifter när det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen (2 kap. 10 § andra stycket PDL).

Gemensamt tillgängliga personuppgifter

Enligt förarbetena till PDL är personuppgifter gemensamt tillgängliga om ett flertal personer har möjlighet att ta del av dem eller om avsikten är att uppgifterna ska vara åtkomliga för en i förväg obestämd krets.³

Personuppgifter får göras gemensamt tillgängliga i underrättelseverksamhet bl.a. om de kan antas ha samband med misstänkt brottslig verksamhet, om den misstänkta verksamheten a) innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver, eller b) sker systematiskt. Uppgifter får även göras gemensamt tillgängliga om de behövs för övervakningen av en person, om han eller hon a) kan antas komma att begå brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver, och b) är allvarligt kriminellt belastad eller kan antas

² Prop. 2009/10:85 s. 66. Se även Säkerhets- och integritetsskyddsmyndighetens uttalande ”Polismyndigheten i Skånes behandling av personuppgifter i uppgiftssamlingen benämnd ”Kringresande”” (dnr 173-2013).

³ A. prop. s. 334 f.

utgöra ett hot mot andras personliga säkerhet (3 kap. 2 § första stycket 1-2 PDL).

Krav på särskilda upplysningar

När polisen behandlar gemensamt tillgängliga personuppgifter ska det genom särskild upplysning eller på annat sätt framgå för vilket närmare ändamål personuppgifterna behandlas (3 kap. 3 § PDL). Sker behandlingen i särskilt avgränsade register framgår det normalt av omständigheterna för vilket ändamål uppgifterna behandlas.⁴

När personuppgifter är gemensamt tillgängliga ska det av en särskild upplysning eller på något annat sätt framgå om personen inte är misstänkt (3 kap. 4 § första stycket PDL). Det behövs ingen sådan upplysning om det framgår av omständigheterna att en uppgift avser en person som inte är misstänkt.

Gallring

Bestämmelserna om gallring i PDL innebär bl.a. att uppgifter inte får bevaras under längre tid än vad som behövs för något eller några ändamål som anges i lagen (2 kap. 12 § PDL).

Gallring av uppgifter i underrättelseverksamhet som har gjorts gemensamt tillgängliga ska ske senast två eller fem år efter utgången av det kalenderår då registreringen gjordes, beroende på den misstänkta brottslighetens svårhetsgrad. Om uppgifterna har samband med övervakning ska gallring ske senast tio år efter samma tidpunkt (3 kap. 14 § PDL).

GRANSKNINGEN

Nämnden har tagit del av de befintliga dokument som generellt gäller för behandling av personuppgifter vid Polismyndigheten i Skåne. Företrädare för Polisområde Malmö har i samband med kansliets inspektion den 24 september 2013 besvarat frågor. Nämnden har besökt Polisområde Malmö den 14 november 2013 och informerats om och tagit del av de aktuella personuppgifterna.

NÄMNDENS IAKTTAGELSER

Inom ramen för arbetet mot livsstilskriminellas brottslighet har polismyndigheten startat ett underrättelseprojekt. Inom varje polisområde behandlas personuppgifter i en s.k. grundlista och en s.k. fokuslista. Listorna hos Polisområde Skåne utgörs av elektroniska dokument som finns i en datamapp, benämnd ”Livsstilskriminella”.

⁴ A. prop. s. 146 f.

Grundlistan består av högst 200 personer som av polismyndigheten bedömts tillhöra kategorin ”Livsstilskriminella”. Grundlistan innehåller bl.a. namn, personnummer, ursprungs nation, information om hur många gånger en person varit gripen det senaste året, antalet avsnitt i belastningsregistret och misstankeregistret samt vilka brott personen är misstänkt för eller har dömts för.

Från grundlistan väljer företrädare för Polisområde Malmö ut tio av de mest brottsaktiva personerna att ingå i fokuslistan. Syftet med fokuslistan är att identifiera särskilt brottsaktiva personer. Avsikten är att polisen ska göra insatser mot dessa personer och därigenom avbryta deras brottsliga aktiviteter. Fokuslistan innehåller bilder på de tio personerna samt namn, personnummer, adressuppgifter och eventuella upplysningar om personen (t.ex. uppgifter om frihetsberövanden).

Enligt företrädare för Polisområde Malmö är de personuppgifter som finns i grund- och fokuslistorna gemensamt tillgängliga. De har vidare uppgett att gallring sker genom att en ny grundlista skapas minst en gång varje år. Fokuslistan revideras kontinuerligt, ofta varje dag, med hänsyn till de förändringar som kan uppstå till följd av t.ex. längre frihetsberövanden.

Vid nämndens granskning förekom inga känsliga personuppgifter i uppgiftssamlingen. Företrädare för Polisområde Malmö upplyste dock om att ytterligare information i ett senare skede kommer att länkas till personerna på fokuslistan.

NÄMNDENS BEDÖMNING

Ändamålet med personuppgiftsbehandlingen

Nämnden anser att ändamålet med uppgiftssamlingen framgår med tillräcklig tydlighet av det underrättelseprojekt mot livsstilskriminellas brottslighet som polismyndigheten bedriver utifrån regeringens uppdrag.

Krav på särskilda upplysningar

Det finns i uppgiftssamlingen inga särskilda upplysningar om för vilket närmare ändamål personuppgifter behandlas. Underrättelseprojektet är emellertid så tydligt avgränsat att det, enligt nämndens uppfattning, inte är nödvändigt med sådana särskilda upplysningar.

Samtliga personer i uppgiftssamlingen är misstänkta för sådan brottslighet som anges i 3 kap. 2 § första stycket 1 PDL. Någon särskild upplysning om att en person inte är misstänkt har således inte varit aktuell i uppgiftssamlingen.

Gallring

Nämnden har ingen erinran mot gallringsrutinerna.

Nämnden bedömer att den granskade personuppgiftsbehandlingen är förenlig med PDL:s bestämmelser.

Sändlista:

Polismyndigheten i Skåne

Kopia för kännedom:

RPS

Datainspektionen